

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 136/08-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. apríla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. K., R., dlhodobo bytom Česká republika, zastúpenej advokátkou JUDr. M. Š., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7 CoP 11/07 zo 17. mája 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. augusta 2007 doručená sťažnosť M. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 CoP 11/2007 zo 17. mája 2007.

A. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že:

1. *„Sťažovateľka je starou matkou maloletého dieťaťa K. Š., ktoré sa narodilo z družobného vzťahu E. K. (matky maloletej) a P. Š. (otca maloletej). Matka maloletého dieťaťa E. K. po dlhodobej chorobe zomrela dňa 14. júna 2005 zomrela v P. v starostlivosti sťažovateľky.*

Sťažovateľka (matka matky maloletej) po úmrtí svojej dcéry podala dňa 9. decembra 2005 návrh na zverenie maloletej do jej náhradnej starostlivosti a návrh na vydanie predbežného opatrenia o úprave styku. Konanie vo veci bolo (...) vedené (...) pred Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 24 P 593/2005. Sťažovateľka v ňom mala postavenie navrhovateľky a otec maloletej postavenie odporcu. Keďže išlo o konanie o úpravu práva a povinností k maloletému dieťaťu účastníkom konania bol aj Úrad práce sociálnych vecí a rodiny ako kolízny opatrovník maloletého dieťaťa. (...)

V konaní pred okresným súdom došlo k zmene zákonného sudcu (...).

Následne vo veci samej bolo nariadené pojednávanie na deň 19. februára 2007. Podaním zo dňa 29. januára 2007 sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne ospravedlnila, svoju neúčast' na tomto pojednávaní z dôvodu, že pracuje a žije v P. a z dôvodu hospodárnosti a účelnosti žiadala odročenie pojednávania na iný termín blízky 3. marcú 2007, kedy podľa predbežného opatrenia bol najbližší termín stretnutia sťažovateľky s maloletou.

Okresný súd napriek tomuto ospravedlneniu a žiadosti o odročenie pojednávania, na pojednávaní dňa 19. februára 2007 uznesením nariadil dokazovanie v neprítomnosti sťažovateľky a pojednával aj bez jej prítomnosti a bez prítomnosti jej právnej zástupkyne. Okresný súd pokračoval v pojednávaní, oboznámil prítomného odporcu - otca maloletej a kolízneho opatrovníka s návrhom a listinnými dôkazmi, vypočul odporcu a protokoloval prednesené stanovisko kolízneho opatrovníka. Následne vo veci vyhlásil na tomto pojednávaní rozsudok, ktorým návrh sťažovateľky zamietol.

Písomné vyhotovenie rozsudku okresného súdu č. k. 24 P 593/2005-49 z 19. februára

2007 bolo právnej zástupkyňi sťažovateľky doručené 9. marca 2007. “

2. „Sťažovateľka proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie. Vo svojom odvolaní sťažovateľka uviedla odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku, t. j. že konanie má vadu podľa § 221 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, pretože účastníkom konania bola odňatá možnosť konať pred súdom, podľa § 205 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, t. j. že okresný súd neúplne zistil skutkový stav veci pre nevykonanie navrhnutých dôkazov potrebných na zistenie rozhodujúcich skutočností a podľa § 205 ods. 2 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, t. j. že rozhodnutie okresného súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení veci. Odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu navrhla odvolaciemu súdu zmeniť tak, že sa návrhu sťažovateľky vyhovuje.“

3. „Odvolacie konanie bolo vedené pred Krajským súdom v Prešove (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 7 CoP 11/2007 a vo veci bolo nariadené jedno pojednávanie dňa 17. mája 2007, na ktorom krajský súd aj rozhodol. Krajský súd rozsudkom č. k. 7 CoP 11/2007 z 17. mája 2007 potvrdil rozsudok okresného súdu.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že okresný súd úplne zistil skutkový stav veci a správne ho posúdil. Sťažovateľkou namietanými vadami konania pred okresným súdom podľa § 221 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku sa krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku žiadnym spôsobom nevysporiadal.

Rozsudok krajského súdu bol doručený sťažovateľke dňa 2. júla 2007 (...).“

4. „Sťažovateľka touto sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd postupom a rozsudkom krajského súdu, ktorý rozhodoval o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu.“

B. Sťažovateľka tvrdí, že „došlo k porušeniu jej základných práv z dôvodu arbitrárnosti rozhodnutia krajského súdu“, ktorá spočívala v tom, že „Krajský súd

nesprávne posúdil danosť väd konania pred okresným súdom, ktoré sami osebe vzhľadom na ich závažnosť boli dostačujúcim dôvodom na zrušenie rozsudku okresného súdu. Takouto podstatnou vadou konania bolo odňatie práva sťažovateľky konať pred súdom“.

Postupu Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní sťažovateľka vytýkala, že k pojednávaniu pred ním, „(...) na ktorom pojednávaní bolo aj vo veci meritorne rozhodnuté, došlo po zmene zákonného sudcu v dôsledku vykonania pojednávania bez účasti sťažovateľky k znemožneniu práva vzniesť voči (novému) zákonnému sudcovi námietky a teda pojednávaním a rozhodnutím veci na tomto pojednávaní jej bola vôbec odňatá možnosť využiť toto jej procesné právo dané jej ustanovením § 15a ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a vzniesť námietky“.

Podľa sťažovateľky ďalšou procesnou vadou v konaní okresného súdu (na ktorú krajský súd neprihliadol, resp. vo svojom rozhodnutí nereagoval) „bola absencia poučenia účastníkov konania podľa ust. § 114 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (čo je zrejmé zo zápisnice z pojednávania) o tom, že účastníci majú povinnosť označiť alebo predložiť dôkazy najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej, pretože na dôkazy označené a predložené neskôr sa neprihliada. Toto poučenie je podľa ust. § 120 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku zo zákona nevyhnutnou náležitosťou občianskoprávneho konania a musí byť dané účastníkom pred ukončením dokazovania vo veci“.

Sťažovateľka ďalej uviedla, že „Na uvedené nadväzuje posledné vady konania, na ktoré krajský súd neprihliadal, spočívajúce v tom, že okresný súd nielenže nedal poučenie účastníkom konania, ale ani neukončil dokazovanie uznesením v súlade s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, a ani sa žiadnym spôsobom nevysporiadal podľa ust. § 120 ods. 1 druhá veta Občianskeho súdneho poriadku (čo je zrejmé zo zápisnice z pojednávania a aj z rozsudku súdu prvého stupňa) s tým, ktoré z dôkazov, označených sťažovateľkou ešte v návrhu na začatie konania vykoná a ktoré nie a prečo. Dôležitým vo veci je to, že na ostatnom pojednávaní, ktoré predchádzalo poslednému vo veci, súd rozhodol o nariadení znaleckého dokazovania - čo ostalo novou sudkyňou úplne bez povšimnutia z procesného i hmotno-právneho hľadiska“.

Podľa názoru sťažovateľky „Napriek tomu, že skutkový stav veci bol v konaní pred okresným súdom zistený neúplne krajský súd tento posúdil ako úplný. V danom prípade neúplné zistenie skutkového stavu veci dosahuje rozmery, ktoré už svedčia o arbitrárnosti namietaného konania a tým porušeniu základných práv sťažovateľky. Podstatnou je skutočnosť, že sťažovateľka ako účastníčka vôbec nebola v konaní vypočutá (kým odporca áno) a bez jej výsluchu a bez toho, že by ju zákonná sudkyňa čo i len videla, bolo pred okresným súdom vo veci rozhodnuté“.

Nedostatočne zistený skutkový stav mal spočívať najmä v tom, že „v konaní nebol vykonaný žiaden dôkaz, ktorý by bol oporou pre (...) názor súdu (...), že nebolo preukázané, že medzi starou matkou a dieťaťom je vytvorený taký citový vzťah, ktorý by odôvodňoval zveriť jej dieťa do osobnej starostlivosti“. Taktiež vytykala vo veci konajúcim súdom nevykonanie „znaleckého dokazovania na zistenie osobnosti otca a osobnosti starej matky a vyjadrenie sa k vhodnosti toho-ktorého výchovného prostredia (ktoré znalecké dokazovanie malo byť podľa pôvodného vykonané a za týmto účelom bolo pojednávanie odročené (...) na neurčito“.

Podľa názoru sťažovateľky „Arbitrárnosť rozsudku krajského súdu spočíva aj v tom, že sa stotožnil so správnosťou právneho posúdenia veci okresným súdom, hoci na základe vyššie uvedených procesných nedostatkov konania na ktoré poukazuje sťažovateľka (...) okresný súd nemohol dospieť ani k správnym právnym záverom“.

C. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vo veci rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Rozsudkom Krajského súdu v Prešove, č. k. 7 CoP 11/2007 z 17. mája 2007 porušené bolo.

Zrušuje sa Rozsudok Krajského súdu v Prešove, č. k. 7 CoP 11/2007 z 17. mája 2007 a Rozsudok Okresného súdu Prešov č. k. 24 P 593/2005-49 z 19. februára 2007 a vec sa vracia Okresnému súdu Prešov na ďalšie konanie.

Krajský súd v Prešove je povinný zaplatiť sťažovateľke na účet jej právnej

zástupkyne trovy konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky vo výške 6.296,- Sk za dva úkony právnej pomoci (príprava a prevzatie zastúpenia, sťažnosť, dvakrát režijný paušál) do troch dní od doručenia nálezu.“

II.

Vzhľadom na predmet sťažnosti (namietané porušenie označených práv postupom a rozhodnutiami vo veci konajúcich všeobecných súdov) považuje ústavný súd za relevantné oboznámiť podstatné skutočnosti z konaní a aj z rozhodnutí dotknutých súdov v posudzovanej veci zistených z písomností pripojených k sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 24 P 593/2005.

1. Právna zástupkyňa sťažovateľky listom z 29. januára 2007 ospravedlnila neúčast' svojej klientky na pojednávaní konanom 19. februára 2007 a súčasne požiadala o nariadenie termínu pojednávania „*na termín blízky 3. marcu 2007*“, kedy má „*najbližší termín stretnutia s K...*“ (predbežným opatrením okresného súdu bolo sťažovateľke, ktorá žije v P., priznané právo stretávať sa s vnučkou vždy prvú sobotu v mesiaci, pozn.).

2. Na pojednávaní okresného súdu konanom 19. februára 2007 (za prítomnosti odporcu a kolíznej opatrovníčky) bola konštatovaná neúčast' sťažovateľky, ktorá sa ospravedlnila, a tiež neúčast' jej právnej zástupkyne, u ktorej bolo doručenie predvolania „*vykázané dňom 30. 1. 2007*“.

Podľa zápisnice z pojednávania „*Súd nariaďuje dokazovanie v neprítomnosti starej matky – navrhovateľky a jej právnej zástupkyne.*

Oboznamuje sa návrh starej matky zo dňa 23. 8. 2005, návrh na vydanie predbežného opatrenia o zverenie mal. do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky zo dňa 4. 11. 2005, návrh o vydanie predbežného opatrenia zo dňa 4. 12. 2005, správa o výchovných pomeroch zo dňa 4. 5. 2006, správa u starej matky o výchovných pomeroch zo dňa 29. 6. 2006, správa z Materskej škôlky, zo dňa 25. 9. 2006, posledná správa o výchovných pomeroch u otca zo dňa 26. 9. 2006 a obsah výpovedi otca a starej matky na

pojednávani dňa 28. 9. 2006, správy PZ v S. a v P., lekárska správa“. Po oboznámení uvedeného okresný súd pristúpil k vypočutiu odporcu, ktorý uviedol: „Výpoveď navrhovateľky ako starej matky a jej písomné podanie zo dňa 14. 11. 2006 je zo začiatku dokonca nepravdivé. Čo sa týka morálneho profilu starej matky, podotýkam, že stará matka je rozvedená a z rozvedeného manželstva má tri deti T., P. neb. E. Keď nadviazala známosť so svojim terajším druhom, lebo si myslím, že s ním naďalej žije P. V., ktorý je od nej o 10 rokov mladší, odišla s ním vo februári 2003 do P. a deti nechala v obci R. Toto skutočne môže potvrdiť pracovníčka Obecného úradu M. M. S T. boli výchovné problémy, lebo nechodil do školy a táto pracovníčka sa telefonicky na pani K. obracala ako matku. Dcéra E. v tom čase bola tehotná v 6 mesiaci. Prakticky potrebovala od matky pomoc. Túto sa však od matky nedostala. O T. aj P. sme sa prakticky s E. namiesto nej museli starať sami, preto mám aj skúsenosti s výchovou detí. Chlapci, teda P. aj T. po skončení školy odišli za matkou do P., ktorá so svojim druhom bývala v podnájme. Dcéru E. teda moju družku nechala v H. a o ňu som sa vzhľadom na jej chorobu staral sám. My sme vlastne u starej matky neboli, lebo sme išli ku nej len na návštevu. Preto jej tvrdenie, že pozná moje povahové vlastnosti a vie, aký som sú prakticky len jej výmysly.

Neviem si ani predstaviť ako by sa starala o svoju vnučku, keď sa nedokázala postarať o vlastné deti a v tom jej môže brániť práve práca, ktorú často mení v Hypermarketoch. Viem, že aj jej druh pracuje niekde po Hypermarketoch.

Navrhujem návrh starej matky na zverenie mal. do jej starostlivosti ako neodôvodnený zamietnuť. Poukazujem aj na jazykovú bariéru ktorá je medzi starou matkou a jej vnučkou. Doma sa hovorí maďarsko-slovenský, čo by moja dcéra tomu nerozumela a taktiež bolo by to pre ňu nové prostredie v Čechách, kde teraz stará matka býva. (...)

Navrhujem, aby súd zamietol aj návrhu starej matky na úpravu styku, respektívne aby zrušil vydané predbežné opatrenie, ktorým bol upravený styk mojej dcéry s M. K., lebo táto nemá ani podmienky na stretávanie sa s dieťaťom v tak útlom veku a tieto stretnutia nie sú na osoh dieťaťa. Stará matka jej len nasľubuje a nič nedodrží. Ja nepijem a prestal som aj fajčiť“.

Bol vypočutý kolízny opatrovník, ktorý uviedol: „ku písomnému vyjadreniu matky zo dňa 14. 11. 2006 chcem uviesť, že právna zástupkyňa požiadala naše oddelenie písomne,

aby sme pri výkone predbežného opatrenia brali účasť na čo sme písomne aj reagovali, že to nepatrí do našej kompetencii. S otcom sme vykonali pohovor. Predbežné opatrenie pri úprave styku však nezohľadnilo denný režim dieťaťa, ktoré vo veku 3 rokov malo dopoludňajší aj popoludňajší, čo ani stará matka nerešpektuje. Čo sa týka starostlivosti otca o maloletú dcéru môžem zodpovedne prehlásiť, že je bezchybná. Rodinu dlhodobo sledujeme, robíme neohlásené návštevy aspoň ráz mesačne a môžem prehlásiť, sme doteraz zo strany otca nezistili žiadnu závalu pri osobnej starostlivosti o dieťa. Čo sa týka hygieny domácnosti treba vyzdvihnúť, že hygiena je až nad štandardne na vysokej hygienickej úrovni. Poukazujem aj na skutočne prirodzený pekný vzťah medzi otcom a dcérou, preto nevidím dôvod na zmenu výchovy maloletej. Takýmto rozhodnutím, by bolo určite dieťaťu ublížené, čo by to mohlo mať aj následky pre jej budúcnosť. Preto návrh starej matky, na zverenie do náhradnej osobnej starostlivosti ako neodôvodnený navrhujem zamietnuť. Osobne som bola aj za ošetrojúcou lekárkou mal. K. Š., za p. MUDr. B. a tá mi potvrdila, že zo strany otca je o dieťa po každej stránke postarané. Dokonca mi povedala, že toto dieťa je vkusne oblečené, učesané a že vonia. Aj pri ošetrovaní otec drží dcéru za rúčku, aby neplakala. Sama skonštatovala, že je medzi nimi veľmi pekný vzťah.“ Následne bol vynesенý rozsudok (zamietnutý návrh o zverenie dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky), tento bol vyhlásený, odôvodnený a bolo dané poučenie o opravnom prostriedku.

3. Okresný súd rozsudok č. k. 24 P 593/2005-49 z 19. februára 2007 (ktorým zamietol návrh sťažovateľky) odôvodnil takto:

„Navrhovateľka svojím návrhom zo dňa 23. 8. 2005 žiadala zveriť maloletú K. Š. do svojej náhradnej osobnej starostlivosti a otcovi uložiť prispievať na jej výživu. Ako dôvod uviedla, že maloletá pochádza zo spolužitia jej nebohej dcéry E. K. a P. Š.. Tvrдила, že otec dieťaťa sa riadne nestaral o jej dcéru i keď bola nemocná, ale ani o maloletú K. Š. Od smrti dcéry t. j. od 14. 6. 2005 sa o maloletú osobne starala až do 19. 8. 2005, kedy ju prevzal do svojej starostlivosti otec. Namietala, že by otec bol schopný sa v súčasnej dobe sa o dcéru postarať, keďže nepracuje a žije len z rodičovského príspevku a dávok, ktoré poberá na dieťa. Poukázala na svoje osobné pomery, že býva v prenajatom dome, kde žije s druhom a dvoma dospelými synmi, ktorých príjmy sú okolo 15.000,- Kč.

Otec žiadal návrh starej matky ako neodôvodnený zamietnuť. Tvrdil, že dôvody ktoré stará matka uvádza, sú na 99 % nepravdivé. (...)

O dieťa od narodenia sa staral spolu s nebohou matkou dieťaťa a o jej smrti prevzal starostlivosť o dcéru sám a od tejto doby, teda od 19. 8. 2005 sa o dieťa riadne stará. Citovo sú na seba naviazaní a zmena prostredia by dieťaťu len ublížila. Poukázal aj na to, že stará matka nemá vytvorený vzťah ku dieťaťu, lebo po celý čas sa o neho skutočne nezaujímal, keďže si na maloletú nespomenula v čase jej sviatku, narodenín ani Vianoc.

Kolíznym opatrovníkom navrhovaný návrh starej matky, ako neodôvodnený zamietnuť. Pri šetreniach v domácnosti otca bolo zistené, že otec sa o dieťa po každej stránke riadne stará. Dieťa má vytvorené vhodné výchovné podmienky. Domácnosť je udržiavaná v nadštandardnej hygiene. Pre dieťa osobne varí, vkusne ho oblieka. Maloletá navštevuje materskú škôlku, s ktorou otec v prospech dieťaťa spolupracuje. Zmena výchovného prostredia by dieťaťu mohla len ublížiť.

Súd nariadil a vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov, svedkyňi A. V., správami o výchovných a rodinných pomeroch u navrhovateľky a u otca maloletej, správou o povesti otca, lekárskou správou, fotografiami, správami o príjmoch otca navrhovateľky, správou z Obvodného oddelenia PZ v S., a Obvodného oddelenia PZ v P., správou z materskej škôlky v P., obsahom spisov Okresného súdu v Prešove pod č. k. 27 P 604/2005 a 25 P 414/2006 a zistil tento skutkový stav: (...).“

V tejto časti odôvodnenia okresný súd popísal priebeh spoločného života oboch rodičov maloletej, vzniknuté problémy po smrti matky dieťaťa, podmienky bývania a rodinné pomery u starej mamy maloletej v Čechách. Otec sa o maloletú osobne stará od 19. augusta 2005, keď s ňou odišiel od sťažovateľky na Slovensko. Okresný súd ďalej uviedol:

„Po príchode z Čiech otec s maloletou býval v P. v 3 izbovom byte, ktorý patrí jeho matke H. L. S maloletou mal k dispozícii samostatne zariadenú izbu. O dieťa sa osobne staral, pripravoval jej stravu, ošatenie a pravidelne sa s dieťaťom zúčastňoval lekárskeho prehliadok. V súčasnej dobe s maloletou obýva prenajatý 1 izbový byt, v P., ktorý je kompletne zariadený. Byt udržiava v poriadku a čistote. Pre maloletú dcéru pravidelne varí. Maloletá navštevuje materskú škôlku, na ktorú si bez problémov zvykla. Ide o zdravé dieťa

a po každej stránke sa riadne vyvíja.

Otec je živnostníkom. Na dieťa poberá rodičovský príspevok a sirotský dôchodok. Nie je trestne stíhaný a v mieste bydliska má dobrú povesť. (...)“

Následne okresný súd citoval ustanovenie § 44 ods. 1, § 45 ods. 1 a 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) a predniesol svoje právne úvahy o problematike náhradnej starostlivosti, práv dieťaťa, práv a povinností súvisiacich so starostlivosťou rodičov o výchovu, výživu a všestranný vývoj maloletého dieťaťa vyplývajúce z aktuálnej právnej úpravy.

Svoje zistenia, z ktorých okresný súd vychádzal pri rozhodovaní o merite veci, zhrnul takto:

„Z vykonaného dokazovania je jednoznačne preukázané, že od kedy je maloletá K. Š. vo výlučnej starostlivosti svojho otca a to od smrti svojej matky, teda od 20. 8. 2005 má z jeho strany zabezpečenú riadnu výchovu. Dieťaťu poskytuje všestrannú opateru čomu zodpovedá aj dobrý zdravotný stav dieťaťa, čo dokumentuje aj hodnotenie ošetrojúcej lekárky maloletej. Dieťa sa podrobuje všetkým preventívnym lekárskeým vyšetreniam. Maloletá má ku otcovi vytvorený prirodzený vzťah, aký je medzi rodičmi a deťmi. Potvrdzujú to hodnotenia a správy kolízneho opatrovníka, detskej lekárky, ale aj vypočutej svedkyne pred súdom. Dieťa aj po stránke psychickej sa riadne vyvíja, čoho dôkazom je aj jeho rýchla a nekonfliktná adaptácia na detský kolektív v materskej škôlke. Otec spolupracuje v záujme dieťaťa aj s jeho výchovným personálom. Preto návrh starej matky nariadiť vo veci aj znalecké dokazovanie, súd zamietol, ako neodôvodnený. Dieťaťu nechýba ani širšie rodinné zázemie, keďže navštevuje matku svojho otca, ktorej domácnosť pozná, keďže v nej určitú dobu aj s otcom žila. Pozná domácnosť aj sestry svojho otca, lebo sa stretáva s jej deťmi, takže jej ani v rodinnom prostredí nechýba detská spoločnosť, ktorú v domácnosti starej matky by absentovala. Detskú spoločnosť maloletá potrebuje, lebo jej poskytuje inšpiráciu na presadzovanie svojich individuálnych záujmov. Nakoniec nechýba jej ani kontakt s príbuznými zo strany svojej alebohej matky, keďže je v telefonickom kontakte s jej bratom T., čo aj stará matka potvrdila. Otec ako vyplýva zo správ policajného

zboru v S. a v P. nie je trestne stíhaný. Nie je pravdivé ani tvrdenie starej matky, že otec sa priživuje na finančných prostriedkoch svojej dcéry, keďže si zabezpečil prácu živnostníka.

Dôvodom sporu sú zrejmé napäté vzťahy medzi starou matkou a otcom dieťaťa, ktoré vznikli tým, že stará matka nesúhlasila so vzťahom svojej chorej dcéry s P. Š., ktorý v tom čase nemal žiaden príjem. Pritom však svoju dcéru i keď bola vážne chorá a dokonca tehotná ponechala aj so súrodencami vo svojom rodinnom dome s vedomím, že je odkázaná na všestrannú pomoc svojho druha a odišla so svojim druhom P. V. do Čiech. Nie je preukázané, že by medzi starou matkou a dieťaťom bol vytvorený taký citový vzťah, ktorý by odôvodňoval na základe toho zmeniť osobnú starostlivosť dieťaťu. Zmena prostredia a to dokonca ešte bez prítomnosti oboch rodičov by bol neprimeraným zásahom do psychiky dieťaťa a proti jeho záujmu, čo je prvoradou podmienkou pri rozhodovaní o zmene osobnej starostlivosti. (...)

Pre maloletú K. zmena výchovného prostredia v Čechách by vyvolala zbytočnú traumy, keďže by si pripomenula, že v tomto prostredí žila so svojou matkou a otcom. (...)“

4. Sťažovateľka napadla prvostupňové rozhodnutie odvolaním z 21. marca 2007. Podstatou obrany sťažovateľky bolo najmä tvrdenie, že:

a) *„Rozsudok prvostupňového súdu považuje navrhovateľka za nesprávny, jednostranne zaujatý, tiež za neopodstatnený a predčasný z dôvodu, že konajúci súd nevykonal dôkazy navrhnuté v konaní navrhovateľkou, čím neúplne zistil skutkový stav veci a za takého stavu nesprávne rozhodol a vec nesprávne právne posúdil. (...) Súd sa pri rozhodovaní vo veci zoberal v úvahu výlučne iba tvrdenie otca dieťaťa. (...)*“

b) *„Súd taktiež pochybil a účastníkovi tak uprel právo konať pred súdom, ak neodročil pojednávanie určené na deň 19. 2. 2007, napriek tomu, že navrhovateľka a jej právna zástupkyňa svoju neúčast' ospravedlnili z vážnych dôvodov a požiadali o odročenie pojednávania. Pojednávanie dňa 19. 2. 2007 bolo prvým pojednávaním, ktoré viedla nová sudkyňa JUDr. A. P. a zohľadňujúc § 15a ods. 2 O. s. p. bolo toto pojednávanie prvým pojednávaním, na ktorom by bolo možné vzniesť námietku zaujatosti voči sudkyňi. Takéto právo bolo konaním súdu navrhovateľke upreté. Na tomto pojednávaní bol opätovne vypočutý otec maloletej (konajúca nová sudkyňa sa tak pravdepodobne snažila oboznámiť s vecou), avšak výsluch navrhovateľky z nepochopiteľných dôvodov súd nepovažoval za*

potrebné vykonať a na tomto pojednávaní, a tak bez toho, aby súd osobne vypočul aj navrhovateľku (o to viac ak si vypočul otca maloletej), súd vec meritórne rozhodol. (...)“

Sťažovateľka ďalej vytýkala okresnému súdu, že sa nezaoberal zdravotným stavom odporcu, nenariadil (resp. nezabezpečil vykonanie) znalecké dokazovanie o spôsobilosti účastníkov konania zabezpečiť výchovu a starostlivosť o maloletú a nezaoberal sa ani zisťovaním príjmov otca dieťaťa.

Sťažovateľka je toho názoru, že postupom okresného súdu „došlo k porušeniu ústavných a zákonných práv navrhovateľky na spravodlivý proces“.

5. Krajský súd na pojednávaní konanom 17. mája 2007 (za prítomnosti sťažovateľky a jej právnej zástupkyne, odporcu a kolízneho opatrovníka) oboznámil prvostupňový rozsudok z 19. februára 2007 a vyjadrenie opatrovníka z 18. apríla 2007. Podľa zápisnice z tohto pojednávania: „Právna zástupkyňa navrhovateľky v celom rozsahu poukazuje na písomné dôvody odvolania, na ktorých trvá. Zároveň žiada o vyhotovenie jedného odpisu zápisnice o tomto pojednávaní.

Otec navrhuje rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť.

Opatrovník navrhuje rozsudok potvrdiť v celom rozsahu. Má za to, že nie je dôvod nariadiť náhradnú rodinnú starostlivosť, ak v doterajšom prostredí dieťa riadne funguje.

Na to po porade a hlasovaní bol vyhlásený tento

Rozsudok

Potvrďuje rozsudok.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Rozsudok vyhlásený, odôvodnený, dané poučenie o opravnom prostriedku.

Zápisnica diktovaná do magnetofónového záznamu.

Odpis zápisnice o pojednávaní doruč právnej zástupkyne navrhovateľky.“

V odôvodnení svojho rozhodnutia (sp. zn. 7 CoP 11/2007) krajský súd uviedol:

„Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh na zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti starej matky a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na

náhradu trov konania.

Svoje rozhodnutie odôvodnil výsledkami vykonaného dokazovania, v ktorom mal preukázané, že od kedy je maloletá K. Š. vo výlučnej starostlivosti svojho otca, teda od 20. 08. 2005 má z jeho strany zabezpečenú riadnu výchovu. Dieťaťu poskytuje všestrannú opateru, čomu zodpovedá aj dobrý zdravotný stav dieťaťa, čo dokumentuje aj hodnotenie ošetrojúcej lekárky. Ďalej zistil, že maloletá má k otcovi vytvorený prirodzený vzťah, aký je medzi rodičmi a deťmi. Dieťa sa po psychickej stránke riadne vyvíja. Otec spolupracuje v záujme dieťaťa aj s výchovným personálom v materskej škôlke. Ďalej uviedol, že zmena prostredia, a to dokonca ešte bez prítomnosti rodiča, by bola neprimeraným zásahom do psychiky dieťaťa a proti jeho záujmom, čo je prvoradou podmienkou pri rozhodovaní o zmene osobnej starostlivosti. Vec právne posúdil v zmysle § 44 ods. 1 Zákona o rodine, § 45 ods. 1, 2 Zákona o rodine.

Proti predmetnému rozsudku súdu prvého stupňa podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie stará matka, ktorá žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok v zmysle § 221 ods. 1 O. s. p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedla, že rozsudok prvostupňového súdu považuje za nesprávny, jednostranne zaujatý, tiež za neopodstatnený a predčasný z dôvodu, že konajúci súd nevykonal dôkazy navrhnuté v konaní navrhovateľkou, čím neúplne zistil skutkový stav veci a za takého stavu nesprávne rozhodol a vec nesprávne právne posúdil. Namietala, že v konaní nebol vykonaný žiaden dôkaz, ktorý by bol oporou pre vyššie uvedený názor súdu, pretože súd nevykonal dôkazy, ktoré navrhovala vykonať - výsluch p. T. K., výsluch p. P. K., výsluch p. P. V. a vykonanie znaleckého dokazovania na zistenie osobnosti otca a osobnosti starej matky a vyjadrenie sa k vhodnosti toho - ktorého výchovného prostredia. Namietala, že súd prvého stupňa taktiež pochybil a účastníkovi tak uprel právo konať pred súdom, ak neodročil pojednávanie určené na deň 19. 2. 2007, napriek tomu, že navrhovateľka a jej právna zástupkyňa svoju neúčast' ospravedlnili z vážnych dôvodov a požiadali o odročenie pojednávania. Bola toho názoru, že otec maloletej nie je osobnostne, morálne a ani zdravotne spôsobilý zabezpečiť riadnu výchovu maloletej. Otec maloletej je podľa jej osobného poznania a spoznania osobou závislou na alkohole, osobou s prejavujúcimi sa agresívnymi sklonmi a osobou, ktorej hlbšie citové vzťahy, väzby a zodpovednosť za osud svojich detí sú cudzie. Otec maloletej má už dve deti z predchádzajúceho manželstva, avšak o tieto sa vôbec nezaujíma,

s nimi sa nestretáva a neplní si voči nim vyživovaciú povinnosť.

Opatrovník vo vyjadrení navrhol potvrdiť rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu. Konštatoval, že otec sa o K. príkladne stará, v súčasnosti nie je dôvod na navrhovanú zmenu výchovy.

Odvolaací súd v súlade s ustanovením § 212 O. s. p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a zistil, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné.

Podľa § 44 ods. 1 Zákona o rodine, náhradnou starostlivosťou je viacero osobitne usporiadaných, na seba nadväzujúcich a vzájomne sa podmieňujúcich dočasných opatrení, ktoré nahrádzajú osobnú starostlivosť rodičov o maloleté dieťa v prípadoch, ak ju rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť.

Podľa §45 ods. 1, 2 Zákona o rodine, ak to vyžaduje záujem maloletého dieťaťa, súd môže zveriť maloleté dieťa do náhradnej osobnej starostlivosti. Osobou, ktorej možno maloleté dieťa takto zveriť, sa môže stať len fyzická osoba s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, ktorá má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, osobné predpoklady, najmä zdravotné, osobnostné a morálne, a spôsobom svojho života a života osôb, ktoré s ňou žijú v domácnosti, zaručuje, že bude náhradnú osobnú starostlivosť vykonávať v záujme maloletého dieťaťa. Pri zverení maloletého dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti uprednostní súd predovšetkým príbuzného maloletého dieťaťa, ak spĺňa ustanovené predpoklady.

Správne a výstižné sú dôvody, ktoré uviedol vo svojom rozsudku súd prvého stupňa, na ktoré odvolaací súd poukazuje a s nimi sa stotožňuje. Navyše poznamenáva, že náhradná osobná starostlivosť v zmysle Zákona o rodine predstavuje také opatrenia, ktoré nahrádzajú osobnú starostlivosť rodičov o maloleté dieťa. V danom prípade, i keď matka maloletého dieťaťa zomrela, výchovu riadnym spôsobom zabezpečuje druhý z rodičov, teda otec. Súd prvého stupňa dôsledne skúmal schopnosti a možnosti otca, ktoré správne vyhodnotil a správne rozhodol, ak návrh na zverenie maloletej do náhradnej osobnej starostlivosti zamietol.

Je nutné zdôrazniť, že akákoľvek forma náhradnej osobnej starostlivosti je pre maloleté dieťa, za predpokladu riadnej starostlivosti zabezpečovanej rodičom, neakceptovateľná.

Ani v odvolaní stará matka neuviedla žiadne právne relevantné skutočnosti, ktoré by

viedli k inému rozhodnutiu vo veci.

Kedže súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav vo veci, vec aj správne právne posúdil a následne zákonne rozhodol, odvolací súd rozsudok ako vecne správny podľa § 219 O. s. p. potvrdil.“

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti a najmä jej petitu, predmetom posudzovanej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že k porušeniu jej označených práv a slobôd došlo postupom krajského súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP 11/2007 a jeho rozsudkom zo 17. mája 2007 (pozri bližšie body A. 4., C. 1. I. časti odôvodnenia). Súčasne však namieta aj neústavnosť postupu okresného súdu (pozri bližšie body C. 2. a B. – v časti týkajúcej sa okresného súdu I. časti odôvodnenia).

Vychádzajúc z takto vymedzeného predmetu sťažnosti sa ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti zaoberal otázkou, či sťažovateľkou napádaný postup vo veci konajúcich súdov a najmä postup krajského súdu a obsah jeho rozsudku zo 17. mája 2007 opodstatňuje prijatie sťažnosti na ďalšie konanie vo vzťahu k sťažovateľkou formulovanej požiadavke na ochranu ústavnosti v rozsahu ňou označených práv podľa ústavy a dohovoru.

A. K namietanému porušeniu označených práv a slobôd postupom okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 24 P 593/2005 a jeho rozsudkom z 9. marca 2007

Zákonným predpokladom na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť, pričom zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03, IV. ÚS 37/04, I. ÚS 75/04). Podanie sťažnosti po uplynutí tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako oneskorene podanej (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Rozsudok okresného súdu bol právnej zástupkyňi sťažovateľky doručený 9. marca 2007 (pozri bod A. 1. I. časti odôvodnenia). Sťažovateľka doručila sťažnosť ústavnému súdu 30. augusta 2007, teda po uplynutí zákonom ustanovenej dvojmesačnej lehoty.

Ústavný súd preto sťažnosť v časti smerujúcej proti okresnému súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

Ústavný súd poznamenáva, že oneskorenosť podania nie je jediným dôvodom, pre ktorý bolo potrebné (možné) sťažnosť odmietnuť. Ďalším dôvodom odmietnutia sťažnosti v tejto časti je aj nedostatok právomoci ústavného súdu.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo v jeho právomoci preskúmanie napadnutého rozsudku okresného súdu preto, lebo na základe podaného odvolania to patrilo do právomoci krajského súdu.

B. K namietanému porušeniu označených práv postupom krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 7 CoP 11/2007 a jeho rozsudkom zo 17. mája 2007

Sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia označených práv postupom krajského súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP 11/2007 a jeho rozsudkom zo 17. mája 2007, ktorý žiada zrušiť (pozri už uvedené vymedzenie predmetu sťažnosti a s tým súvisiace odkazy). Namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces mal spôsobiť krajský súd tým, že nevyhovel jej odvolaniu a potvrdil prvostupňový rozsudok.

Sťažovateľka vytýkala rozhodnutiu krajského súdu jeho arbitrárnosť, ktorá bola dôsledkom nedostatkov postupu odvolacieho súdu v procese rozhodovania, najmä v nesprávnom posúdení väd konania pred okresným súdom spočívajúcich v neumožnení realizovať jej zákonom dané procesné práva (napr. vzniesť námietku zaujatosti, predložiť alebo označiť dôkazy, nevyhovenie jej návrhu na odročenie pojednávania), v nevykonaní ňou navrhovaného znaleckého dokazovania a ňou navrhnutých dôkazov, ktoré skutočnosti

mali spôsobiť nedostatočne zistený skutkový stav a vyústili do nesprávnych faktických a právnych záverov vo veci konajúcich súdov [pozri sťažovateľkinu argumentáciu už uvedenú v bodoch A. a B. I. časti odôvodnenia a v bodoch 4 a) a b) II. časti odôvodnenia].

Podľa názoru sťažovateľky krajský súd tým, že potvrdil prvostupňový rozsudok vychádzajúci z už prezentovaných nedostatkov v postupe konania okresného súdu (ktorý sťažovateľke okrem iného „uprel právo konať pred súdom“), spôsobil „porušenie ústavných a zákonných práv navrhovateľky na spravodlivý proces“.

1. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Sťažovateľka tvrdí, že k porušeniu jej základných práv a slobôd došlo rozsudkom krajského súdu sp. zn. 7 CoP 11/2007 zo 17. mája 2007, ktorý jej potvrdením prvostupňového rozsudku odňal možnosť konať pred súdom.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s napádaným rozsudkom krajského súdu, ústavný súd uvádza, že ak by bol postup súdu protiprávny a jeho postupom by bola sťažovateľke odňatá možnosť domáhať sa ustanoveným postupom jej práva na súde, v tom prípade možno takýto postup považovať za dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) (k podobným záverom už ústavný súd dospel vo veciach napr. III. ÚS 88/02, I. ÚS 61/07, I. ÚS 244/07).

Podľa ustanovenia § 237 písm. f) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Predmetom konania v namietanej veci bola starostlivosť súdu o maloleté dieťa, ktoré je upravené v zákone o rodine. Ani uvedená okolnosť podľa názoru ústavného súdu nemá vplyv na prípadnú prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP. V tomto ohľade poukazuje ústavný súd aj na názor vyslovený v knižnej publikácii *Občiansky súdny poriadok, komentár*; Krajčo, J. a kol., I. diel, Bratislava: Eurounion, 2006, str. 618: *„Nepripustnosť dovolania proti niektorým rozhodnutiam odvolacieho súdu nemožno vyvodit' ani z ustanovení § 238 ods. 4, 5 a § 239 ods. 3. Tieto ustanovenia totiž nepripúšťajú dovolanie len v prípadoch, keď by inak bolo dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 238 ods. 1, 3 a § 239 ods. 1, 2. To znamená, že i v prípadoch, kde je prípustnosť dovolania vylúčená ustanovením § 238 ods. 4, 5 a § 239 ods. 3 je dovolanie prípustné z dôvodov uvedených v ustanovení § 237. Teda vzhľadom na súčasnú právnu úpravu je aj vo veciach upravených Zákonom o rodine (...) prípustnosť dovolania založená podľa ustanovenia § 237.“*

Výpočet väd konania, pre ktoré je možné podať dovolanie proti všetkým druhostupňovým rozhodnutiam je v § 237 OSP uvedený taxatívne. Jednou z väd konania je *„odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom“*. Podľa už citovaného prameňa *„Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožní účastníkovi konania realizáciu procesných práv priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Musí však ísť o znemožnenie realizácie konkrétnych procesných práv, ktoré by inak účastník mohol pred súdom uplatniť a z ktorých bol v dôsledku nesprávneho postupu súdu vylúčený. Nie je pritom rozhodujúce, či bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom v odvolacom konaní alebo v konaní pred súdom prvého stupňa. Pod postupom súdu treba rozumieť nielen postup predsedu senátu alebo senátu (samosudcu), ale aj súhrnnú faktickú činnosť iných zamestnancov súdu, ktorí vykonávajú určité úkony v rámci ich pracovnej náplne, ak táto činnosť mala za následok, že účastník nemohol uplatniť pred súdom procesné oprávnenia priznané zákonom. Odňatím možnosti konať pred súdom je nielen procesný postup súdu ale aj jeho rozhodnutie, v dôsledku ktorého účastník nemôže uplatniť svoje práva...“*

Sťažovateľka v sťažnosti výslovne uvádza, že namieta odňatie možnosti konať pred súdom (pozri bližšie bod B. I. časti odôvodnenia), čo je v danom prípade dovolacím dôvodom proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 237 písm. f) OSP. Z obsahu sťažnosti teda vyplýva, že sťažovateľka nevyužila možnosť podania opravného prostriedku, ktorý jej Občiansky súdny poriadok poskytuje na ochranu jej základných práv.

Sťažovateľka teda vo vzťahu k napádanému rozsudku krajského súdu sp. zn. 7 CoP 11/2007 zo 17. mája 2007 disponovala dostupným a účinným prostriedkom nápravy v záujme účinnej ochrany jej základných práv priamo v konaní pred všeobecnými súdmi podľa tretej hlavy štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku.

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov a zisteného skutkového stavu ústavný súd dospel k záveru, že na posúdenie predmetnej časti sťažnosti sťažovateľky nie je daná jeho právomoc (čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 25 ods. 2 a § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde), a preto sťažnosť v tejto časti pre nedostatok právomoci odmietol.

2. Ústavný súd poznamenáva, že ďalším dôvodom, pre ktorý bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť, je jej zjavná neopodstatnenosť.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Z uvedeného ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že rozhodovanie vo veciach starostlivosti o maloletých patrí do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje najprv za potrebné uviesť, že nie je zásadne oprávnený ani povinný preskúmať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré pri výklade a uplatňovaní zákonov vytvorili skutkový a právny základ ich rozhodnutí. Ústavný súd nepreskúmava, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, pretože to je v právomoci opravných všeobecných súdov.

Ústavnou kompetenciou ústavného súdu je v prípadoch napadnutia rozhodnutí (opatrení alebo iných zásahov) všeobecných súdov kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem a postupu, ktorý im predchádzal, s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne I. ÚS 20/03, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05).

Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi označenými základnými právami alebo slobodami a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov a postupom, ktorý im predchádzal. V takom prípade ústavný súd považuje sťažnosti za zjavne neopodstatnené

podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Zjavná neopodstatnenosť teda znamená, že už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd nezistí žiadnu reálnu možnosť porušenia základného práva alebo základnej slobody napadnutým rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne postupmi, ktoré im predchádzali v konaní pred orgánmi verejnej moci, osobitne v konaní pred všeobecnými súdmi.

Sťažovateľka tvrdí, že namietané porušenie ňou označených základných práv bolo spôsobené arbitrárnosťou rozhodnutia krajského súdu (rozsudok sp. zn. 7 CoP 11/2007 zo 17. mája 2007), ktorá bola dôsledkom nedostatkov postupu tohto súdu v odvolacom konaní, ktoré ústavný súd už prezentoval v bode B. III. časti odôvodnenia [odvolávajúc sa na argumentáciu sťažovateľky uvedenú v bodoch A a B I. časti a v bodoch 4 a) a b) II. časti odôvodnenia].

Po oboznámení sa s obsahom rozsudku krajského súdu sp. zn. 7 CoP 11/2007 zo 17. mája 2007 a s konaním mu predchádzajúcim (pozri bod 5 II. časti odôvodnenia) ústavný súd konštatoval, že závery odvolacieho súdu v ňom obsiahnuté nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné vo vzťahu k sťažovateľkou namietanému porušeniu označených práv podľa ústavy a dohovoru. Vzhľadom na konkrétne okolnosti daného prípadu (prerokovanie vecí odvolacím súdom na verejnom ústnom pojednávaní za prítomnosti sťažovateľky, resp. jej splnomocnenej zástupkyne, výsluch účastníkov konania, oboznámenie argumentácie sťažovateľky, otca dieťaťa a stanovisko opatrovníka prednesené v rámci odvolacieho konania, ako aj vyhlásenie, odôvodnenie rozsudku a poučenie o opravnom prostriedku) nemožno výklad a interpretáciu ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a zákona o rodine, ktorú krajský súd v danom prípade zvolil, považovať za arbitrárnu alebo popierajúcu základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

Z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že postupom odvolacieho súdu nebola sťažovateľke znemožnená realizácia tých procesných práv, ktoré jej Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy a navrhovať dôkazy).

Aj keď odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým nebolo vyhovie jej návrhu, sťažovateľka (aj jej právna zástupkyňa) mala možnosť sa k veci vyjadriť.

Ústavný súd pripomína, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhoví, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnym noriem za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, vo veci rozhodnú.

Vychádzajúc z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd konštatuje, že o napadnutom rozsudku krajského súdu a jeho odôvodnení nemôže prijať záver, že by dôvody tohto rozhodnutia neboli udržateľné, prípadné boli svojvoľné tak, aby to odôvodňovalo ich spojitosť s možným porušením základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.

Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozsudku podľa názoru ústavného súdu vysporiadal s námietkami sťažovateľky uvedenými v podanom odvolaní a svoje závery oprel o dôkazy vykonané už pred súdom prvého stupňa, ale aj o prednesy účastníkov v odvolacom konaní.

Podľa názoru ústavného súdu argumentácia krajského súdu je v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku a zákona o rodine. Nemožno preto závery krajského súdu považovať ani za zjavne neodôvodnené, ale ani za arbitrárne. Je právom všeobecného súdu vykladať zákony a ďalšie právne predpisy, pričom právny názor krajského súdu a jeho závery treba v posudzovanej veci považovať za legitímne.

Z uvedených dôvodov ústavný súd kvalifikoval sťažnosť v tejto jej časti aj ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť ako celok odmietol, ostatnými návrhmi sťažovateľky sa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. apríla 2008